

КРЕМЕНЕЦЬКИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

Циклова комісія природничо-математичних дисциплін

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Заступник директора з навчально-виробничої роботи

Віталій ЦІСАРУК

"__" _____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Географія»

Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність	205 Лісове господарство
Освітня програма	Лісове господарство
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність	206 Садово-паркове господарство
Освітня програма	Садово-паркове господарство
Галузь знань	20 Аграрні науки
Спеціальність	205 Лісове господарство
Освітня програма	Обробка деревини
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність	208 Агроінженерія
Освітня програма	Агроінженерія
Галузь знань	19 Архітектура та будівництво
Спеціальність	193 Геодезія та землеустрій
Освітня програма	Геодезія та землеустрій

Робоча програма з навчальної дисципліни «Географія» для студентів II курсу
20 групи галузь знань **20** Аграрні науки та продовольство, спеціальність **208** Агроінженерія, освітня програма
Агроінженерія
21 групи галузь знань **20** Аграрні науки та продовольство, спеціальність **205** «Лісове господарство», освітня
програма **Лісове господарство**;
23 групи галузь знань **20** Аграрні науки, спеціальність **205** Лісове господарство
освітня програма **Обробка деревини**;
27 групи галузь знань **20** Аграрні науки та продовольство, спеціальність **206** Садово-паркове господарство, освітня
програма **Садово-паркове господарство**
28 групи галузь знань **19** Архітектура та будівництво, спеціальність **193** Геодезія та землеустрій, освітня програма
Геодезія та землеустрій

Розробник: **Каленюк Світлана Миколаївна**

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії природничо-математичних дисциплін

Протокол від " ____ " _____ 2022 року № ____

Голова циклової комісії _____ Січковська С.С.

Схвалено методичним об'єднанням викладачів Кременецького лісотехнічного фахового коледжу

Протокол від " ____ " _____ 2022 року № ____

Методист _____ Дроздова Е. Л.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни денна форма навчання
Кількість кредитів: 2,93	Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство 19 Архітектура та будівництво	Нормативна навчальна дисципліна
Модулів – 2		
Змістових модулів – 8		
Індивідуальне науково-дослідне завдання	Освітня програма: Лісове господарство Садово-паркове господарство Обробка деревини Агроінженерія Геодезія та землеустрій	Рік підготовки: 2-й – 88 год.
Загальна кількість годин – 88 аудиторних - 88 самостійної роботи студента – 0 год.		Семестр: 3-й - 52 год. 4-й- 36 год.
		Лекції: год.
		Практичні, семінарські: 3-й – 9 год. 4-й - 11 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: 3-й семестр – 3 год. 2-й семестр – 2 год.	Спеціальність (професійне спрямування): 205 Лісове господарство 206 Садово-паркове господарство 208 Агроінженерія 193 Геодезія та землеустрій	Лабораторні: 0 годин
		Самостійна робота: 0 год.
		Індивідуальні завдання: 0 год.
	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>фаховий молодший бакалавр</u>	Вид контролю: 3-й семестр - підсумок 4-й семестр - залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування у студентів географічної картини світу

Завдання:

- формування в студентів цілісного географічного образу Землі через розкриття регіональних та планетарних закономірностей і процесів;
- розкриття ролі географії у вирішенні економічних, екологічних і соціальних проблем суспільства;
- розвиток у студентів геопросторового мислення та вміння логічно викладати свої думки, що співвідносяться з реально пізнаваними географічними об'єктами;
- обґрунтування доцільності наукового підходу до природокористування, єдності навколишнього середовища, людини та її діяльності в територіальному аспекті;
- формування картографічної грамотності й культури;
- виховання національно свідомого громадянина, патріота, дбайливого господаря, грамотної, освіченої людини, гуманіста і природолюбця;
- вироблення в студентів умінь практично застосовувати здобуті географічні знання, користуватися джерелами географічної інформації, самостійно шукати, аналізувати і передавати її;
- розвиток здатності до співробітництва при виконанні практичних робіт та екскурсій;
- заохочення до самореалізації своїх здібностей, інтересів та життєвих планів засобами географії.
- розуміння географічної оболонки як системи, її виникнення, функціонування, закономірності будови і розвитку;
- оволодіння вміннями вирішувати комплексні завдання, що потребують виявлення географічної ситуації на конкретній території, моделювання природних, соціально-економічних і геоекологічних явищ і процесів з урахуванням просторово-часових умов і чинників;
- розвиток географічного мислення для орієнтації у проблемах територіальної організації суспільства, його взаємодії з природою, навичок грамотного вирішення побутових та професійно орієнтованих завдань;
- виховання патріотизму, толерантності до інших народів і культур, соціально відповідального ставлення до навколишнього середовища під час повсякденної трудової і побутової діяльності;
- набуття компетентності в сферах: елементарного геоекологічного моделювання і прогнозування; використання різноманітних географічних знань та умінь в побуті і в підготовці до майбутньої професійної діяльності;

забезпечення особистої безпеки, життєдіяльності й адаптації до умов навколишнього середовища.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: володіти цілісним уявленням про навколишній світ, вбачати глибокий взаємозв'язок природи, населення, господарства Землі, розуміти та сприймати основні географічні терміни та поняття, розрізняти та формулювати географічні закономірності.

вміти: просторово мислити, порівнювати економіко-географічні процеси, аналізувати географічну інформацію та робити висновки;

розкривати сутність географічної науки в цілому;

інтегрувати знання про природу, людину і господарську діяльність;

формуванню уявлення про основні закономірності будови і розвитку географічної оболонки та загальні суспільно-географічні закономірності світу з метою забезпечення сталого розвитку.

3. Програма навчальної дисципліни

Географія: регіони та країни

ВСТУП. Розділ 1. Європа.

Тема 1. Загальна характеристика Європи.

Тема 2. Країни Європи

Розділ 2. Азія.

Тема 3. Загальна характеристика Азії

Тема 4. Країни Азії.

Розділ 3. Океанія.

Тема 5. Австралія.

Тема 6. Мікронезія, Меланезія, Полінезія.

Розділ 4. Америка.

Тема 7. Загальна характеристика Америки.

Тема 8. Країни Америки

Розділ 5. Африка.

Тема 9. Загальна характеристика Африки.

Тема 10. Країни Африки.

Розділ 6. Україна у міжнародному просторі.

Тема 11. Україна в геополітичному вимірі.

Тема 12. Україна в системі глобальних економічних відносин.

УЗАГАЛЬНЕННЯ. Контрольна робота.

Географія. Географічний простір землі.

Вступ. Розділ 1. Топографія та картографія.

Тема 1. Топографія

Тема 2. Картографія.

Розділ 2. Загальні закономірності географічної оболонки Землі.

Тема 3. Географічні наслідки параметрів і рухів Землі як планети.

Тема 4. Географічна оболонка Землі.

Тема 5. Геологічне середовище людства.

Тема 6. Атмосфера та системи Землі.

Тема 7. Гідросфера та системи Землі.

Тема 8. Біосфера та системи Землі.

Розділ 3. Загальні суспільно-географічні закономірності світу.

Тема 9. Географічний простір.

Тема 10. Демографічні процеси у світосистемі.

Тема 11. Глобальна економіка.

Тема 12. Політична географія та геополітика.

Розділ 4. Суспільна географія України.

Тема 13. Українська держава.

Тема 14. Населення України.

Тема 15. Економіка України в міжнародному поділі праці.

УЗАГАЛЬНЕННЯ. Підсумкова контрольна робота.

4. Структура навчальної дисципліни

Форма підсумкового контролю : залік

№ заняття	Тема	Всього годин	В тому числі		Самостійна робота студента	Консультації групові	Індивідуальні заняття	Обов'язкові контрольні роботи	Форми самостійної роботи
			Лекції і комбіновані заняття	Практичні					
	ВСТУП. Розділ 1. Європа.	20	16	4		1			
1	Вступ.	2	2						
2-3	Тема 1. Загальна характеристика Європи.	4	4						
4	Практична робота 1. Порівняльна характеристика структури промислового виробництва двох економічно розвинених невеликих країн Європи.	2		2					
5-9	Тема 2. Країни Європи	10	10					ТК 1	
10	Практична робота 2. Складання картосхеми просторової організації економіки однієї з європейських країн «великої сімки»	2		2					
	Розділ 2. Азія.	10	8	2					
11,12	Тема 3. Загальна характеристика Азії Практична робота 3. Порівняння продовольчого кошика жителів країн Західної та Східної Азії.	4	3	1				ТК 2	
13-15	Тема 4. Країни Азії. Практична робота 4. Аналіз статево-вікових пірамід Японії, Китаю та Індії з метою оцінювання праце-ресурсного потенціалу країн.	6	5	1					
	Розділ 3. Океанія.	4	4						

16	Тема 5. Австралія.	2	2					ТК 3	
17	Тема 6. Мікронезія, Меланезія, Полінезія.	2	2						
	Розділ 4. Америка.	8	6	2		1			
18,19	Тема 7. Загальна характеристика Америки. Практична робота 5. Складання картосхеми типології країн Америки за рівнем їх економічного розвитку.	4	3	1					
20,21	Тема 8. Країни Америки. Практична робота 6. Порівняльна характеристика машинобудування США, Канади, Бразилії.	4	3	1					
	Розділ 5. Африка.	6	5	1					
22-23	Тема 9. Загальна характеристика Африки. Практична робота 7. Позначення на контурній карті Африки основних районів видобування мінеральних ресурсів, основних транспортних магістралей та портів експортування	4	3	1				ТК 4	
24	Тема 10. Країни Африки.	2	2						
	Розділ 6. УКРАЇНА В МІЖНАРОДНОМУ ПРОСТОРИ	2	2			1			
25	Тема 11. Україна в геополітичному вимірі Тема 12. Україна в системі глобальних економічних відносин	2	2						
26	УЗАГАЛЬНЕННЯ. Контрольна робота.	2	1					1 ПКР	
	Всього за 3-й семестр	52	42	9		2		1	

Географія. Географічний простір землі.

	Вступ. Розділ 1. Топографія та картографія.	6	3	3					
1	Вступ. Тема 1. Топографія	2	2						
2	Практична робота 1. Визначення на топографічній карті геофізичних (з точністю до секунд) та прямокутних координат окремих точок, географічних та магнітних азимутів, абсолютних та відносних висот точок, падіння річки.	2		2					
3	Тема 2. Картографія. Практична робота 2. Визначення за градусною сіткою географічних координат точок, азимутів, відстаней у градусах і кілометрах між точками на різних за просторовим охопленням картах.	2	1	1					
	Розділ 2. Загальні закономірності географічної оболонки Землі.	10	7	3					
4	Тема 3. Географічні наслідки параметрів і рухів Землі як планети. Тема 4. Географічна оболонка Землі.	2	2					ТК 1	
5	Тема 5. Геологічне середовище людства. Практична робота 3. Встановлення за тематичними картами материків та України зв'язку між тектонічними структурами, рельєфом, мінеральними ресурсами і густотою населення, розташуванням видобувних, матеріало-, паливо містких виробництв.	2	1	1					

6	Тема 6. Атмосфера та системи Землі. Практична робота 4. Визначення середніх температур та амплітуди їх коливань за добу, місяць, рік. Аналіз рози вітрів.	2	1	1					
7	Тема 7. Гідросфера та системи Землі. Практична робота 5. Складання та аналіз схеми течій у Світовому океані; порівняння впливу холодної та теплої океанічних течій на клімат одного з материків.	2	1	1					
8	Тема 8. Біосфера та системи Землі.	2	2						
	Розділ 3. Загальні суспільно-географічні закономірності світу.	8	6	2					
9	Тема 9. Географічний простір. Тема 10. Демографічні процеси у світосистемі. Практична робота 6. Обчислення показників народжуваності, смертності, природного та механічного приросту населення країн за статистичними даними.	2	1	1				ТК 2	
10,11	Тема 11. Глобальна економіка.	4	4						
12	Тема 12. Політична географія та геополітика. Практична робота 7. Позначення на контурній карті (знаками руху) глобальних ланцюгів доданої вартості «видобування алюмінієвої сировини-виробництво	2	1	1					

	глинозему-виробництво первинного алюмінію-споживання алюмінію»								
	Розділ 4. Суспільна географія України.	10	7	3		1			
13	Тема 13. Українська держава. Тема 14. Населення України. Практична робота 8. Аналіз картограм народжуваності, смертності, природного приросту, густоти населення, урбанізації України.	2	1	1				ТК 3	
14-17	Тема 15. Економіка України в міжнародному поділі праці. Практична робота 9. Аналіз секторальної структури економіки України.	8	6	2				ТК 4	
18	Узагальнення. Підсумкова контрольна робота.	2	1					1 ПКР	
	Всього за 4-й семестр	36	24	11		1		1	
	Всього за рік	88	66	20		3		2	

Л е к ц і ї, семінарські, лабораторні, практичні.

№ Заняття	К-сть годин	Тип заняття	Тема заняття	План заняття	Між предметні зв'язки	Форми поточного контролю.	Список рекомендованої літератури.
1	2	Комбіноване заняття	Вступ.	Що вивчає курс «Географія: регіони і країни». Регіони світу (за класифікацією ООН). Глобалізація як провідна тенденція розвитку сучасного світу. Сучасна політична карта світу та окремих регіонів. Головні об'єкти політичної карти.	Право-знавство	Фронтальне опитування	Г.Д. Довгань, О.Г. Стадник. Географія 10кл. Вступ. с. 3-13
2	2	Комбіноване заняття	Тема 1. Загальна характеристика Європи. Економіко-географічне положення. Природні ресурси. Населення.	Особливості економіко-географічного положення Європи. Склад регіону. Сучасна політична карта Європи. Форми державного правління і територіального устрою країн Європи. Прояви сепаратизму та військової агресії. Типи країн Європи за рівнем економічного розвитку. Інтеграційні процеси.. Природні умови і ресурси регіону. Населення Європи..	Всесвітня історія Право-знавство	Фронтальне опитування	§§ 1-6 С. 13-35
3	2	Комбіноване заняття	Характеристика секторів економіки.	Особливості економіки країн Європи. Первинний сектор економіки. Добувна промисловість: основні райони видобування палива, рудної та нерудної сировини. Сільське господарство. Лісове господарство. Вторинний сектор економіки. Переробна промисловість. Основні регіони промисловості. Третинний сектор економіки. Сфера послуг. Найважливіші міжнародні транспортні коридори та вузли. Зв'язки України з країнами Європи.	Економіка	Усне опитування	§§ 7,8 С.35-49
4	2	Практична робота	Практична робота 1. Порівняльна характеристика структури промислового	Порівняльна характеристика структури промислового виробництва двох економічно розвинених невеликих країн Європи.	Економіка	Фронтальне опитування	С.35-49

			виробництва двох економічно розвинених невеликих країн Європи.				
5	2	Комбіноване заняття	Тема 2. Країни Європи. Німеччина.	Німеччина. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці (МГПП). Система розселення і роль федеральних земель в її розвитку. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складники третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки.	Всесвітня історія Економіка	Усне опитування	§§ 9,10 С.49-57
6	2	Комбіноване заняття	Франція.	Франція. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Франкофонія. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складники третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Францією.	Всесвітня історія Економіка	Фронтальне опитування	§11 С.57-64
7	2	Комбіноване заняття	Велика Британія.	Велика Британія. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Співдружність націй. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості	Всесвітня історія Економіка	Усне опитування	§12 С.64-72

				аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Великою Британією.			
8	2	Комбінована заняття	Італія.	Італія. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Спеціалізація аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Італією.	Всесвітня історія Економіка	Фронтальне опитування	§13 С.72-78
9	2	Комбінована заняття	Польща	Польща. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Прискорений розвиток третинного сектору, сучасна транспортна система країни. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Спеціалізація аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Польщею	Всесвітня історія Економіка	Фронтальне опитування	§14 С.78-84
10	2	Практична робота	Білорусь. Росія. Практична робота 2. Складання картосхеми просторової організації економіки однієї з європейських країн «великої сімки»	Росія. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Демографічні процеси. Система розселення. Характерні риси просторової організації господарства. Мілітаризація економіки.	Всесвітня історія Економіка	Фронтальне опитування	§§15,16 С. 84-97

11	2	Комбіноване заняття	Тема 3. Загальна характеристика Азії.	Особливості економіко-географічного положення Азії. Склад регіону. Сучасна політична карта Азії. Форми державного правління і територіального устрою країн Азії. Типи країн Азії за рівнем економічного розвитку. Міжнародні організації в Азії: АСЕАН, Ліга арабських держав. Райони збройних конфліктів та проявів тероризму. Природні умови і ресурси регіону. Населення Азії. Урбанізаційні процеси. Світові міста, міські агломерації в Азії, мегаполіси Японії та Китаю. Працересурсний потенціал.	Всесвітня історія Економіка	Тематичний контроль	§§17,18 С. 97-107
12	2	Комбіноване заняття Практична робота	Особливості економіки країн Азії. Практична робота 3. Порівняння продовольчого кошика жителів країн Західної та Східної Азії.	Особливості економіки країн Азії. Первинний сектор економіки. Добувна промисловість. Сільське і лісове господарство. Вторинний сектор економіки. Основні промислові осередки і регіони. Третинний сектор економіки. Найважливіші міжнародні транспортні коридори та вузли. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Азії та особливості їх участі у міжнародному поділі праці. Зв'язки України з країнами Азії.	Економіка	Фронтальне опитування	§§ 19, 20 С. 107-118
13	2	Комбіноване заняття	Тема 4. Країни Азії. Японія.	Японія. Місце країни у світі та АзіатськоТихоокеанському регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складники третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Традиції і технології у сільському господарстві. Транспортна система країни. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Японією.	Економіка	Усне опитування	§§ 21, 22 С. 118-129

14	2	Комбінована заняття	Китай.	Китай. Місце країни у світі та Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Експортна орієнтація економіки. Особливості розвитку і розміщення виробництв первинної і вторинної сфери. Домінуючі складові третинного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Спеціальні економічні зони. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Китаєм.	Економіка	Усне опитування	§§ 23,24 С.129-139
15	2	Комбінована заняття Практична робота	Індія. Практична робота 4. Аналіз статево-вікових пірамід Японії, Китаю та Індії з метою оцінювання праце-ресурсного потенціалу країн.	Індія. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості структури економіки країни, що розвивається. Спеціалізація сільського господарства. Видобування мінеральних ресурсів. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості розвитку третинного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Індією.	Економіка	Фронтальне опитування	§§ 25, 26 С.139- 149
Розділ 3. Океанія.							
16	2	Комбінована заняття	Тема 5. Австралія.	Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Українська діаспора в Австралії. Особливості сучасного розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Географія вторинного та третинного секторів господарства. Характерні риси просторової організації виробництва товарів та послуг. Зовнішні економічні зв'язки, міжнародні зв'язки України з Австралією	Економіка Історія України	Тематичний контроль	§§ 27, 28 С.149-157

17	2	Комбіноване заняття	Тема 6. Мікронезія, Меланезія, Полінезія.	Особливості географічного положення регіону. Держави та залежні території, що входять до складу Мікронезії, Меланезії та Полінезії. Основні чинники, що визначають місце країни в міжнародному поділі праці. Види господарської діяльності, що визначають міжнародну спеціалізацію країн. Кустарні промисли і ремесла. Зовнішні економічні зв'язки. Розташування військових баз іноземних держав.	Економіка	Фронтальне опитування	§ 29 С. 157-163
Розділ 4. Америка.							
18	2	Комбіноване заняття	Тема 7. Загальна характеристика Америки.	Особливості географічного положення Америки. Склад регіону. Сучасна політична карта Америки. Форми державного правління і територіального устрою країн, типи країн за рівнем економічного розвитку. Міжнародні організації НАФТА, Меркосур, НАТО. Природні умови і ресурси регіону. Населення Америки. Урбанізаційні процеси. Система розселення. Особливості економіки країн Америки. Роль американських ТНК в економіці регіону. Первинний сектор економіки. Сільське господарство: вплив природних, історичних чинників та глобалізації на спеціалізацію. Лісове господарство. Вторинний сектор економіки. Основні осередки промисловості в регіоні.	Економіка	Фронтальне опитування	§§ 30-32 С. 163-177
19	2	Практична робота	Загальна характеристика Америки. Практична робота 5. Складання картосхеми типології країн Америки за рівнем їх економічного розвитку.	Третинний сектор економіки. Найважливіші міжнародні транспортні магістралі, вузли. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Америки. Особливості їх участі в міжнародному поділі праці. Зв'язки України з країнами Америки.	Економіка	Фронтальне опитування	§33 С. 177-183

20	2	Комбіноване заняття	Тема 8.Країни Америки. США. Канада.	США. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Українська діаспора США. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України зі США. Канада. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Українська діаспора в Канаді. Особливості сучасного розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Характерні риси просторової організації. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Канадою.	Економіка Історія України	Усне опитування	§§ 34 - 36 С. 183-198
21	2	Комбіноване заняття	Бразилія. Практична робота 6. Порівняльна характеристика машинобудування США, Канади, Бразилії.	Бразилія. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Розселення. Особливості структури економіки країни, що розвивається. Видобування мінеральних ресурсів. Спеціалізація сільського господарства. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості розвитку третинного сектору. Характерні риси просторової організації. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Бразилією.	Економіка	Фронтальне опитування	§§ 37 С.198-203

Розділ 5. Африка.

22	2	Комбінована заняття	Тема 9. Загальна характеристика Африки.	Особливості географічного положення Африки. Склад регіону. Сучасна політична карта Африки. Форми державного правління і територіального устрою країн, типи країн за рівнем економічного розвитку. Райони збройних конфліктів, проявів тероризму. Природні умови і ресурси регіону. Населення Африки. Урбанізаційні процеси. Система розселення. поділі праці. Зв'язки України з країнами Африки.	Всесвітня історія	Фронтальне опитування	§§ 38, 39 С. 203-210
23	2	Практична робота	Економіка країн Африки. Практична робота 7. Позначення на контурній карті Африки основних районів видобування мінеральних ресурсів, основних транспортних магістралей та портів експортування	Особливості економіки країн Африки. Первинний сектор економіки. Сільське господарство. Лісове господарство. Добувна промисловість. Вторинний сектор економіки. Особливості розміщення промислових центрів у регіоні. Третинний сектор економіки: особливості становлення і закономірності розміщення. Найважливіші міжнародні транспортні магістралі, вузли. Туристичні райони. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Африки. Особливості їх участі в міжнародному	Економіка	Фронтальне опитування	§§ 40 С.210-216
24	2	Комбінована заняття	Тема 10. Країни Африки. Єгипет. ПАР.	Єгипет. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості структури економіки країни, що розвивається. Види діяльності, що визначають міжнародну спеціалізацію країни: транспорт, туризм, видобування мінеральних ресурсів, сільське господарство. Характерні риси просторової організації економіки. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Єгиптом. ПАР. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного	Економіка	Усне опитування	§§41, 42 С.216-226

				розвитку, що визначає місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості структури економіки. Виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості розвитку третинного сектору економіки. Характерні риси просторової організації економіки. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з ПАР.			
25	2	Комбіноване заняття	Тема 11. Україна в геополітичному вимірі Тема 12. Україна в системі глобальних економічних відносин	Геополітична структура сучасного світу. Місце України на сучасній геополітичній карті світу. Європейський та євроатлантичний вектори сучасної української геополітики. Просторові аспекти міжнародних економічних зв'язків України з регіонами та країнами світу: географія зовнішньої торгівлі товарами, транспортних і туристичних послуг, прямих іноземних інвестицій, науковотехнічного співробітництва. Великі ТНК в Україні. Участь України в процесах європейської економічної інтеграції. Місце України в системі глобальних економічних відносин у контексті сталого розвитку	Історія України	Усне опитування	§§43, 44 С. 226-235
26	2	Узагальнююче заняття.	УЗАГАЛЬНЕННЯ. Контрольна робота.	Європа. Азія. Океанія. Америка. Африка. Україна у міжнародному просторі.		ПКР	

Географія. Географічний простір землі.

IV семестр

Вступ. Розділ I. Топографія та картографія

1	2	Комбіноване заняття	Вступ. Тема 1. Топографія	Географія як система наук. Об'єкт дослідження географії. Поняття «геосистема». Рівні геосистем. Пізнавальна та конструктивна роль географії. Топографічна карта: проекція, розграфлення. Географічні і прямокутні координати. Прямокутна (кілометрова) сітка.	Геодезія	Фронтальне опитування	Г.Д. Довгань, О.Г. Стадник. Географія 11кл.
---	---	---------------------	---------------------------	---	----------	-----------------------	--

				Основні умовні позначення топографічних карт для зображення об'єктів місцевості та рельєфу. Вимірювання на топографічній карті за масштабом і кілометровою сіткою. Використання азимутів. Плани населених пунктів. Практичне використання топографічних карт, планів.			Вступ. §§ 1-4 С. 3-25
2	2	Практична робота	Практична робота 1. Визначення на топографічній карті геофізичних (з точністю до секунд) та прямокутних координат окремих точок, географічних та магнітних азимутів, абсолютних та відносних висот точок, падіння річки.	Визначення на топографічній карті геофізичних (з точністю до секунд) та прямокутних координат окремих точок, географічних та магнітних азимутів, абсолютних та відносних висот точок, падіння річки.	Геодезія	Фронтальне опитування	С. 3-25
3	2	Комбіноване заняття Практична робота	Тема 2. Картографія. Практична робота 2. Визначення за градусною сіткою географічних координат точок, азимутів, відстаней у градусах і кілометрах між точками на різних за просторовим охопленням картах.	Сучасні картографічні твори. Математична основа карт. Способи картографічного зображення об'єктів і явищ на загальногеографічних та тематичних картах. Сутність генералізації. Електронні карти та глобуси. Картографічні інтернет-джерела. Навігаційні карти. Географічні інформаційні системи (ГІС), дистанційне зондування Землі, сфери їх практичного застосування.	Геодезія	Фронтальне опитування	§§ 5,6 С. 25-36
Розділ 2. Загальні закономірності географічної оболонки Землі.							
4	2	Комбіноване заняття	Тема 3. Географічні наслідки параметрів і рухів Землі як планети.	Форма та розміри Землі. Геоїд. Осьовий (добовий) рух Землі та його наслідки. Добова ритміка в географічній оболонці. Основні види часу. Визначення місцевого та поясного часу, перехід від місцевого часу до поясного. Пояси освітленості на Землі. Сила Коріоліса.	Геодезія Астрономія	ТК 1	§§ 7 С. 36-41

			Тема 4. Географічна оболонка Землі.	Змінюваність висоти Сонця над горизонтом та тривалості світлового дня. Орбітальний рух Землі: основні характеристики, географічні наслідки. Причини зміни пір року. Зміна пір року у Північній та Південній півкулях. Склад, межі та будова географічної оболонки. Закономірності географічної оболонки. Сучасний етап розвитку географічної оболонки. Антропосфера.			
5	2	Комбіноване заняття Практична робота	Тема 5. Геологічне середовище людства. Практична робота 3. Встановлення за тематичними картами материків та України зв'язку між тектонічними структурами, рельєфом, мінеральними ресурсами і густотою населення, розташуванням видобувних, матеріало-, паливомістких виробництв.	Властивості літосфери. Поняття «геологічне середовище людства». Тектоніка літосферних плит. Процеси в надрах і на поверхні Землі, їхні наслідки. Небезпека вулканічних, сейсмічних, гравітаційних (зсувних) процесів. Рельєф. Тектонічні структури та пов'язані з ними форми рельєфу. Вплив рельєфу на розселення населення, розвиток і розташування окремих виробництв. Ресурсні властивості літосфери. Гірські породи та закономірності їх поширення. Мінеральні ресурси як чинник розташування видобувних і матеріало-, паливомістких виробництв. Забезпеченість мінеральними ресурсами. Вплив людини на літосферу. Глобальна ресурсна проблема людства.	Астрономія	Фронтальне опитування	§§ 8-11 С.41-59
6	2	Комбіноване заняття Практична робота	Тема 6. Атмосфера та системи Землі. Практична робота 4. Визначення середніх температур та амплітуди їх коливань за добу, місяць, рік. Аналіз	Сонячно-земні взаємодії. Сонячне випромінювання, відмінності випромінювання і поглинання тепла повітрям, поверхнею гірських порід і води. Тропосфера: температурний режим, зміна атмосферного тиску, вітри, вологість, опади. Погода. Синоптичні карти. Клімат. Кліматотвірні чинники. Кліматична карта. Карта кліматичних поясів. Характеристика типів клімату за кліматограмами. Вплив атмосфери на	Астрономія	Фронтальне опитування	§§ 12-14 С. 59-78

			рози вітрів.	літосферу: вивітрювання, рельєфоутворення. Кліматичні умови як чинник розселення і розташування виробництва та інфраструктурних об'єктів. Ресурсний потенціал атмосфери. Енергетичні кліматичні ресурси як чинник розвитку відновлюваної льної енергетики. Агрокліматичні ресурси та їх вплив на спеціалізацію сільського господарства. Стихійні атмосферні явища, їх прогнозування та засоби протидії. Кліматичні зміни на планеті.			
7	2	Комбінована заняття Практична робота	Тема 7. Гідросфера та системи Землі. Практична робота 5. Складання та аналіз схеми течій у Світовому океані; порівняння впливу холодної та теплої океанічних течій на клімат одного з материків.	Запаси води на Землі. Світовий океан та його складові. Вплив процесів у літосфері на природу океанів. Роль океанів у формуванні гірських порід і рельєфу узбережжя. Вплив атмосферних процесів (явищ) на Світовий океан. Роль Світового океану у формуванні глобальних і місцевих систем повітряних потоків у нижніх шарах тропосфери. Ресурсний потенціал Світового океану та вплив людства на стан океанічних вод, запаси мінеральних, біологічних ресурсів. Води суходолу, чинники їх нерівномірного розподілу на материках та по території України. Взаємозв'язок геологічної будови, рельєфу і річкової мережі території. Вплив геологічних процесів на формування озер, пластів підземних вод. Взаємозв'язок клімату і вод суходолу. Прісна вода як ресурс і чинник розміщення населення та виробництва. Мінеральні й термальні води: поширення, використання. Водозабезпеченість регіонів і країн світу. Чинники дефіциту води. Сучасні системи очищення води. Опріснення морської води.	Геодезія	Фронтальне опитування	§§ 15, 16 С. 78-94
8	2	Комбінована заняття	Тема 8. Біосфера та системи Землі.	Біосфера та її складові. Закономірності поширення живих організмів на суходолі і в океанах. Природні чинники формування	Біологія	Усне опитування	§§ 17,18 С.94- 108

				ареалів поширення рослин і тварин. Біологічні ресурси. Роль живих організмів у формуванні ґрунтів. Ґрунт – «дзеркало» ландшафту. Типи ґрунтів. Вплив ґрунтів на спеціалізацію господарства регіону, країни. Природні зони. Порівняння карт ґрунтів і природних зон світу та України.			
Розділ 3. Загальні суспільно-географічні закономірності світу.							
9	2	Комбіноване заняття Практична робота	Тема 9. Географічний простір. Тема 10. Демографічні процеси у світосистемі. Практична робота 6. Обчислення показників народжуваності, смертності, природного та механічного приросту населення країн за статистичними даними.	Світосистема як результат і процес формування глобальної єдності в системі «суспільство – природа». Функціонально-компонентний склад світосистеми: демографічно-екологічна, економічна, інформаційно-технологічна, соціальнокультурна, політична підсистеми. Географічний простір, його системоутворювальна роль та характеристики. Динаміка чисельності населення світу. Природні, соціальні, економічні й екологічні чинники та просторові особливості природного руху населення у світі. Демографічний перехід, його фази. Статеві-вікова, шлюбно-сімейна структура населення. Демографічне старіння населення. Характеристика демографічної ситуації в країнах за статеві-віковими пірамідами. Особливості демографічної політики у країнах з різним типом відтворення. Міграції, їх показники, чинники та вплив на відтворення населення і його перерозподіл у світі. Просторові тенденції міграційних процесів. Якість життя як чинник природного і механічного руху населення. Демографічні чинники розвитку економіки та спеціалізації країн. Демографічні прогнози.	Соціологія	ТК 2	§§ 19-21 С. 108-127
10	2	Комбіноване заняття	Тема 11. Глобальна економіка.	Поняття «глобальна економіка». Світовий ринок технологій, патентів і ліцензій, інформаційно-технологічних послуг. Географічність міжнародної спеціалізації та кооперування виробництва. Роль	Економіка		§ 22 С. 127-133

				транснаціональних корпорацій та вільних економічних зон у функціонуванні глобальної економіки. Глобальні ланцюги доданої вартості. Міжнародний ринок товарів: сутність, інфраструктура, ціноутворення. Виробництво сільськогосподарської продукції у світі: природні, соціальні, економічні чинники, особливості просторової організації. Видобування й споживання паливних мінеральних ресурсів, глобальні ринки вугілля, нафти й природного газу			
11	2		Тема 11. Глобальна економіка. Глобальні ланцюги доданої вартості.	Глобальні ланцюги доданої вартості у виробництві чорних металів, алюмінію, міді; чинники та форми спеціалізації країн. Сучасна географія виробництва транспортних засобів, електроніки, фармацевтичної продукції, чинники участі національних економік у глобальних ланцюгах доданої вартості. Виробництво текстилю, одягу, взуття: сучасна просторова організація, чинники міжнародної спеціалізації. Сучасні транспортно-логістичні системи та інформаційно-комунікаційні мережі як інфраструктурний каркас глобальної економіки. Світовий ринок інвестицій і фінансів. Туризм. Формування «інформаційного суспільства».	Економіка		§§ 23-25 С.133-157
12	2	Комбіноване заняття Практична робота	Тема 12. Політична географія та геополітика. Практична робота 7. Позначення на контурній карті(знаками руху) глобальних ланцюгів доданої вартості «видобування	Географічні складники політичної географії: географічний простір, території, географічні місця. Політичні складники: політичні інституції, політичні відносини, «сила». Територіально-політичні системи національного і наддержавного рівнів. Геополітика, її складові Зовнішня та внутрішня геополітика. Геополітика «сили». Різновиди «сили». Взаємозв'язок між національними та геополітичними інтересами держави	Правознавство	Фронтальне опитування	§ 26 С.157-163

			алюмінієвої сировини-виробництво глинозему-виробництво первинного алюмінію-споживання алюмінію»	.Позначення на контурній карті(знаками руху) глобальних ланцюгів доданої вартості «видобування алюмінієвої сировини-виробництво глинозему-виробництво первинного алюмінію-споживання алюмінію»			
Розділ 4. Суспільна географія України.							
13	2	Комбінована заняття. Практична робота	Тема 13. Українська держава. Тема 14. Населення України. Практична робота 8. Аналіз картограм народжуваності, смертності, природного приросту, густоти населення, урбанізації України.	Українська держава і територія держави України. Політико-географічне положення України: глобальне, регіональне, сусідське. Політико-економічна оцінка державного кордону України. Реформування адміністративно-територіального устрою України. Кількість населення України. Відтворення населення: показники та природні, соціальні, економічні чинники народжуваності й смертності, їх просторові відмінності. Особливості вікового і статевого складу населення України. Міграційні процеси в Україні. Біженці та тимчасово переміщені особи. Демографічна політика в Україні. Система розселення. Міські агломерації, урбанізація, субурбанізація і джентрифікація. Особливості сільських населених пунктів.	Історія України	ТК 3	§§ 27, 28 С.163-178
14	2	Комбінована заняття. Практична робота	Тема 15. Економіка України в міжнародному поділі праці.	Сучасні риси національної економіки України. Конкурентні переваги України на світових ринках сільськогосподарської продукції, рудної сировини і металів. Сучасні тенденції та регіональні відмінності розвитку енергетики в Україні. Замкнений технологічний цикл розроблення і виробництва літаків в Україні, експорт та імпорт авіаракетної техніки. Виробництво автомобілів, сільськогосподарської техніки: тенденції	Економіка	Фронтальне опитування	§§ 29-31 С. 178-192

				розвитку, міжнародне кооперування.			
15	2	Комбіноване заняття	Місце України в глобальних ланцюгах доданої вартості	Місце України в глобальних ланцюгах доданої вартості виробництва та реалізації електронної продукції. Виробництва фармацевтичної продукції та побутової хімії: чинники та особливості розташування підприємств. Особливості розвитку й просторової організації виробництва меблів, текстилю, одягу, взуття, продуктів харчування. Міжнародні транспортні коридори на території України. Офшорна розробка програмного забезпечення в Україні. Ресурсний потенціал і перспективи розвитку рекреаційного комплексу в Україні.	Економіка	Усне опитування	§§ 32, 33 С.192-211
16	2	Комбіноване заняття	Місце України на світовому ринку інвестицій і запозичень.	Місце України на світовому ринку інвестицій і запозичень. Транснаціональні фінансові корпорації (банки, фінансові компанії) в Україні. Сучасні форми просторової організації виробництва товарів і послуг в Україні. Досвід реалізації планів сталого (збалансованого) розвитку в різних країнах та стратегія збалансованого розвитку України.	Економіка	Усне опитування	§34 С.211-215
17	2	Практична робота	Практична робота 9. Аналіз секторальної структури економіки України.	Аналіз секторальної структури економіки України.		ТК 4	С.178-215
18	2	Узагальнююче заняття.	Узагальнення. Підсумкова контрольна робота.	Топографія та картографія. Загальні закономірності географічної оболонки Землі. Загальні суспільно-географічні закономірності світу. Суспільна географія України.		ПКР	

Самостійна робота студента

№ П.п.	К-сть годин	Тема дисципліни	Зміст самостійної роботи	Форми та засоби самостійної роботи	Список рекомендованої літератури.

5. Теми семінарських занять

N з/п	Назва теми	Кількість годин

6. Теми практичних занять

N з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Практична робота 1. Порівняльна характеристика структури промислового виробництва двох економічно розвинених невеликих країн Європи.	2
2	Практична робота 2. Складання картосхеми просторової організації економіки однієї з європейських країн «великої сімки»	2
3	Практична робота 3. Порівняння продовольчого кошика жителів країн Західної та Східної Азії.	1
4	Практична робота 4. Аналіз статево-вікових пірамід Японії, Китаю та Індії з метою оцінювання праце ресурсного потенціалу країн.	1
5	Практична робота 5. Складання картосхеми типології країн Америки за рівнем їх економічного розвитку.	1
6	Практична робота 6. Порівняльна характеристика машинобудування США, Канади, Бразилії.	1
7	Практична робота 7. Позначення на контурній карті Африки основних районів видобування мінеральних ресурсів, основних транспортних магістралей та портів експортування	1
	Всього за 3-й семестр	9

1	Практична робота 1.Визначення на топографічній карті геофізичних (з точністю до секунд) та прямокутних координат окремих точок, географічних та магнітних азимутів, абсолютних та відносних висот точок, падіння річки.	2
2	Практична робота 2. Визначення за градусною сіткою географічних координат точок, азимутів, відстаней у градусах і кілометрах між точками на різних за просторовим охопленням картах.	1
3	Практична робота 3. Встановлення за тематичними картами материків та України зв'язку між тектонічними структурами, рельєфом, мінеральними ресурсами і густотою населення, розташуванням видобувних, матеріало-, паливо містких виробництв.	1
4	Практична робота 4. Визначення середніх температур та амплітуди їх коливань за добу, місяць, рік. Аналіз рози вітрів.	1
5	Практична робота 5. Складання та аналіз схеми течій у Світовому океані; порівняння впливу холодної та теплої океанічних течій на клімат одного з материків.	1
6	Практична робота 6. Обчислення показників народжуваності, смертності, природного та механічного приросту населення країн за статистичними даними.	1
7	Практична робота 7.Позначення на контурній карті(знаками руху) глобальних ланцюгів доданої вартості «видобування алюмінієвої сировини-виробництво глинозему-виробництво первинного алюмінію-споживання алюмінію»	1
8	Практична робота 8. Аналіз картограм народжуваності, смертності, природного приросту, густоти населення, урбанізації України.	1
9	Практична робота 9.Аналіз секторальної структури економіки України.	2
	Всього за 4-й семестр	11
	Всього за рік	20

7. Теми лабораторних занять

N з/п	Назва теми	Кількість годин
1		

8. Самостійна робота

N з/п	Назва теми	Кількість годин

9. Індивідуальні завдання

- А) підготовка мультимедійних презентацій при вивченні окремих країн;
- Б) складання порівняльних таблиць;
- В) робота з картою;
- Г) підготовка рефератів та повідомлень

10. Методи навчання

- А) словесні методи: розповідь-пояснення, бесіда, лекція, семінар
- Б) наочні методи: ілюстрація, демонстрація
- В) практичні методи: досліди, вправи, навчальна праця, практичні роботи, твори, реферати
- Г) творчі, проблемно-пошукові методи: метод кейсів, мозковий штурм
- Д) пізнавальні ігри
- Е) навчальні дискусії

11. Методи контролю

- А) Метод усного контролю: індивідуальні та фронтальні бесіди, бліц-опитування
- Б) Метод письмового контролю: контрольні роботи, географічний диктант, завдання на контурній карті
- В) Метод машинного (програмованого) контролю: комп'ютерні програми
- Г) Метод тестового контролю.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Шкала оцінювання:

Початковий рівень (1-3 бали) навчальних досягнень характеризується фрагментарним володінням студентом навчальним матеріалом. Студент може розпізнавати окремі географічні об'єкти, намагається давати їм визначення, за допомогою викладача знаходить їх на карті.

Середній рівень (4-6 бали) навчальних досягнень передбачає, що студент може відтворити (повторити) інформацію, тобто володіє знаннями-копіями. Він розуміє основний матеріал, за допомогою викладача визначає поняття і закономірності, частково пояснює взаємозв'язки у природі та суспільстві, використовує картографічний матеріал. У процесі виконання практичних робіт правильно використовує джерела знань. Спостерігаючи за природними та суспільними явищами, виділяє лише окремі їх особливості.

Достатній рівень (7-9 бали) навчальних досягнень передбачає, що студент достатньо володіє програмовим навчальним матеріалом, самостійно виправляє допущені помилки, підтверджує свої знання відповідними аргументами, здатен застосовувати здобуті знання на практиці. Правильно відбирає джерела необхідних знань для розв'язання проблем у типових ситуаціях. Здатний вести спостереження за природними та суспільними явищами.

Високий рівень (10-12 бали) навчальних досягнень передбачає вичерпну, правильну відповідь, повне розкриття змісту понять, закономірностей і географічних взаємозв'язків, підтверджує їх прикладами. Студент грамотно і творчо використовує картографічні матеріали та інші джерела знань, вміє робити висновки та узагальнення на основі практичної діяльності; правильно проводить спостереження, оформлює та аналізує їх результати.

13. Методичне забезпечення

- А) атласи, контурні карти;
- Б) програмне забезпечення;
- В) дидактичні матеріали: роздатковий матеріал, картки-контролю;
- Г) мультимедійні презентації, відео-фрагменти

14. Рекомендована література

Базова

1. Г.Д. Довгань, О.Г. Стадник. Географія 10 кл. Рівень стандарту. Харків. Видавництво «Ранок», 2018 р.
1. Г.Д. Довгань, О.Г. Стадник. Географія 11 кл. Рівень стандарту. Харків. . Видавництво «Ранок», 2019 р.

Допоміжна

1. Довгань Г.Д., Стадник О.Г., Масляк П.О., Куртей Л.С, Бродовська О.Г. Географія (10 клас), профільний рівень .
Видавництво «Ранок»
2. Довгань Г.Д., Стадник О.Г., Масляк П.О., Куртей Л.С, Бродовська О.Г. Географія (11 клас), профільний рівень .
Видавництво «Ранок»
3. Бойко В.М., Брайчевський Ю.С., Яценко Б.П. Географія 10 кл. Рівень стандарту. Видавництво «Перун», 2018р.
4. Бойко В.М., Брайчевський Ю.С., Яценко Б.П. Географія 11 кл. Рівень стандарту. Видавництво «Перун», 2018р.
5. Довідник «Географія» (автори Й. Р. Гілецький, Р. Р. Сливка, М. М. Богович)
6. Кобернік С., Коваленко Р. Географія: Довідник для абітурієнтів
7. Географія 10 кл. Профільний рівень (Л.Б. Паламарчук, Т.Г. Гільберг, В.В. Безуглий).

15. Інформаційні ресурси

http://geoschool.ucoz.ua/load/prezentaciji/10_klas/15

geoinfo.if.ua/

<http://geo2000.nm.ru>

<http://worldgeo.ru>

<http://www.geoman.ru>